

Гуцол І.Я., Миронюк І.С., Брич В.В.

Hutsol I. Ya., Myronyuk I. S., Brych V. V.

**Підходи до формування міжсекторальних робочих груп розробки та впровадження програм громадського здоров'я на рівні територіальних громад****Approaches for forming intersectoral working groups to develop and implement public health programs at the territorial community level**ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,  
м. Ужгород, УкраїнаState University "Uzhhorod National University",  
Uzhhorod, Ukraine[ivanna.hutsol@uzhnu.edu.ua](mailto:ivanna.hutsol@uzhnu.edu.ua)**Вступ**

Згідно з положеннями Закону України від 6 вересня 2022 р. № 2573–ІХ «Про систему громадського здоров'я» одним із суб'єктів відносин у сфері громадського здоров'я є органи місцевого самоврядування (ст. 6). Саме через органи місцевого самоврядування територіальні громади (жителі села чи добровільні об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста, органи самоорганізації населення, окремі громадяни) реалізують гарантоване державою право вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України. Положення ст. 13 Закону України «Про систему громадського здоров'я» чітко визначають повноваження органів місцевого самоврядування у сфері громадського здоров'я, зокрема і затвердження та фінансування виконання місцевих програм громадського здоров'я [1].

Саме територіальні громади є базовим рівнем для збереження та зміцнення здоров'я населення, де повинні реалізуватися розроблені комплексні стратегічних програм, перспективних і поточних планів промоції здоров'я населення територіальної громади [2]. Лідерська роль у повному циклі реалізації місцевих програм у сфері здоров'я населення громади належить органам місцевого самоврядування із залученням усіх зацікавлених сторін, яке розпочинається вже на першому етапі циклу розроблення та реалізації вказаних програм у формі створення експертної або робочої групи, яка одразу є міжсекторальною [3]. Склад робочої групи може бути вельми широким за своїм представництвом: залучені експерти, депутати місцевої ради, посадовці ради територіальної громади, керівники бюджетних установ і закладів, закладів освіти й охорони здоров'я, підприємств та приватного сектору, представники місцевих громадських організацій тощо [4]. Такий підхід потребує забезпечення ефективності роботи групи та водночас збереження її дієвості

за широкого представництва різних секторів. Тому важливим завданням постає розроблення підходів до формування робочих груп розроблення та впровадження програм громадського здоров'я на рівні окремих територіальних громад.

**Метою дослідження** є визначення й опис базових підходів до формування міжсекторальних робочих груп розроблення та впровадження програм громадського здоров'я на рівні територіальних громад для забезпечення умов їх потенційного ефективного функціонування.

**Об'єкт і методи дослідження**

У процесі виконання дослідження використано такі методи: бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу, системного підходу й аналізу, контент-аналізу. Матеріалами дослідження виступили законодавчі та нормативно-правові акти України, типові форми організаційно-правових, розпорядчих і методичних документів, які розробляються конкретним органом місцевого самоврядування [5].

**Результати дослідження та їх обговорення**

Одним з основних принципів, на яких базуються розроблення, затвердження та виконання місцевих цільових програм у територіальних громадах, є залученість представників різних груп населення до вказаних процесів. Чим більше різних заінтересованих сторін долучиться до процесу їх розроблення, тим більше буде задоволених від її реалізації людей і тих, хто відчуватиме себе дотичними до місцевого самоврядування [6].

Нами було сформовано орієнтовний уніфікований перелік інституцій, представники яких можуть бути залучені до участі у функціонуванні міжсекторальних робочих груп розроблення та впровадження програм громадського здоров'я на рівні територіальних громад.

Цей перелік не є вичерпним і може бути розширений або, навпаки, звужений залежно від особливостей кожної конкретної громади.

Зокрема, рекомендується залучення до складу міжсекторальних робочих груп представників таких сфер, галузей або інституцій:

- охорони здоров'я (лікарі, медичні працівники, фахівці із громадського здоров'я);
- освіти (представники шкіл, дитячих садків, коледжів, технікумів, інших закладів вищої освіти);
- соціальних служб;
- органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів (представники профільних відділів – освіти, охорони здоров'я, соціальних служб тощо);
- громадських організацій;
- підприємницького сектору різних форм власності, сектору бізнесу;
- наукових і науково-дослідних установ (за наявності);
- правоохоронних органів;
- засобів масової інформації;
- релігійних конфесій громади.

У формуванні складу міжсекторальної робочої групи відповідальним особам органів місцевого самоврядування або представникам ініціативної групи необхідно орієнтуватися не лише на критерій наявності на території громади окремих інституцій, представники яких потенційно можуть увійти до складу робочої групи. Важливо розуміти або мати сформоване бачення мети майбутньої місцевої програми у сфері громадського здоров'я або щонайменше визначити ключові групи впливу (цільові групи населення) конкретної програми, представників яких теж варто залучити до робочої групи. Водночас така інформація дасть можливість ефективно підібрати потенційних партнерів реалізації програми,

представників яких і доцільно включити до групи її розроблення та впровадження. Критеріями або ознаками такого відбору можуть стати, зокрема, можливі ролі, завдання та функції потенційних партнерів реалізації місцевої програми відповідно до її мети. У таблиці наведено можливі ролі, функції та завдання запропонованого переліку ймовірних партнерів реалізації програми, які допоможуть визначити потенційних цільових учасників робочої групи розроблення та впровадження програми.

Наведені в таблиці 1 ознаки можуть слугувати основою підходу до формування цільового складу міжсекторальної робочої групи розроблення та впровадження програм громадського здоров'я на рівні територіальних громад, яка буде максимально орієнтована на мету та завдання конкретної місцевої програми.

### Перспективи подальших досліджень

Перспективи подальших досліджень полягають у відпрацюванні та вивченні прийнятності й ефективності запропонованих підходів в окремих пілотних територіальних громадах.

### Висновки

Запропоновані підходи до формування міжсекторальних робочих груп розроблення та впровадження програм громадського здоров'я на рівні територіальних громад є лише складовою частиною системи формування ефективної робочої групи. Вони допоможуть органам місцевого самоврядування або членам ініціативної групи забезпечити раціональне використання кадрових ресурсів територіальної громади для розроблення та впровадження місцевих програм в охороні здоров'я населення та соціальній сфері.

### Література

1. Про систему громадського здоров'я: Закон України від 6 вересня 2022 р. № 2573–ІХ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text> (дата звернення: 20.07.2024).
2. Миронюк ІС, Слабкий ГО, Шафранський ВВ, Брич ВВ, Білак-Лук'янчук ВЙ. Територіальні громади як базовий рівень забезпечення зміцнення та збереження здоров'я населення. Україна. Здоров'я нації. 2021; 4 (66): 57–62.
3. Операційний посібник «Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я». Центр громадського здоров'я МОЗ України. Київ, 2020. 60 с.
4. Миронюк ІС, Білак-Лук'янчук ВЙ, Слабкий ГО, Беляєв ВД. Методологія стратегічного планування збереження здоров'я населення територіальної громади. Україна. Здоров'я нації. 2024; 1 (75): 141–144.
5. Петрова Ю. Документаційне забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: дис. ... канд. істор. наук: 07.00.10. Київ, 2008; 192 с.
6. Методика формування місцевих цільових програм, в т. ч. система індикаторів результату місцевих цільових програм. НУО «Сучасний формат», Проект USAID «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА»). Житомир, 2024. 68 с.

### References

1. Pro systemu hromadskoho zdorovia [On the public health system]: Zakon Ukrainy vid 6 veresnia 2022 roku № 2573–IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text> (data zvernennia: 20.07.2024) [In Ukrainian].
2. Myroniuk IS., Slabkyi HO, Shafranskiy VV, Brych VV, Bilak-Lukianchuk VI. Terytorialni hromady yak bazovyi riven zabezpechennia zmitsnennia ta zberzhennia zdorovia naseleennia [Territorial communities as a fundamental level for promoting and maintaining public health]. Ukraina. Zdorovia natsii. 2021; 4 (66): 57–62 [In Ukrainian].
3. Operatsiinyi posibnyk "Rozrobka ta finansuvannia rehionalnykh i mistsevykh prohram hromadskoho zdorovia" [Operational manual for the development and financing of public health programs at the regional and local level]. Tsentri hromadskoho zdorovia MOZ Ukrainy. K., 2020. 60 s. [In Ukrainian].

Таблиця 1

## Ролі, завдання та функції ймовірних партнерів реалізації місцевих програм у сфері громадського здоров'я

Потенційні завдання та функції	
Роль	
Представники системи охорони здоров'я	
Експертиза у сфері здоров'я населення	<ul style="list-style-type: none"> <li>– надання актуальної інформації щодо клінічних і медико-демографічних даних, що сприятимуть обґрунтованості мети і заходів програм; експертиза програм на основі спеціалізованих знань і практичного досвіду, що є надзвичайно цінним для розроблення ефективних програм громадського здоров'я;</li> </ul>
Діагностика та моніторинг	<ul style="list-style-type: none"> <li>– допомога у виявленні основних проблем здоров'я у громаді шляхом аналізу даних про захворюваність, смертність та інвалідність; участь у моніторингу й оцінюванні впровадження програм, забезпечення своєчасної корекції плану реалізації програми або окремих заходів та інтервенцій;</li> </ul>
Профілактика та раннє втручання	<ul style="list-style-type: none"> <li>– участь у розробленні та впровадженні профілактичних заходів для запобігання хворобам;</li> <li>– виявлення ризиків поширення хвороб на ранніх стадіях і вжиття заходів для їх усунення або зменшення впливу;</li> </ul>
Інформаційно-освітні програми та консультування	<ul style="list-style-type: none"> <li>– участь у впровадженні інформаційно-освітніх програм (чи брати участь у їх розробленні) для населення щодо здорового способу життя, профілактики хвороб та важливості регулярних медичних обстежень;</li> <li>– проведення індивідуальних консультацій та підтримки пацієнтів, що сприятиме кращому розумінню та дотриманню медичних і профілактичних рекомендацій;</li> </ul>
Співпраця з іншими секторами та її координація	<ul style="list-style-type: none"> <li>– співпраця із представниками інших секторів (освіти, соціальних служб, правоохоронних органів) для комплексного підходу до вирішення проблем громадського здоров'я;</li> <li>– координація заходів між різними секторами, забезпечення узгодженості дій і ефективності програм.</li> </ul>
Підтримка вразливих груп населення	<ul style="list-style-type: none"> <li>– допомога вразливим групам населення в отриманні доступу до необхідних медичних послуг;</li> <li>– розроблення спеціалізованих програм для підтримки людей із хронічними захворюваннями, інвалідністю чи іншими особливими потребами.</li> </ul>
Представники системи освіти (школи, дитячі садки, коледжі, технікуми, інші заклади вищої освіти)	
Підвищення обізнаності й освіченості	<ul style="list-style-type: none"> <li>– упровадження освітніх програм з питань здорового способу життя, профілактики хвороб та безпеки у школах та інших закладах освіти, що підвищить інформованість учнів і студентів, допоможе зробити спрямований на збереження здоров'я вибір;</li> <li>– інтеграція питань збереження та зміцнення здоров'я в усі освітні компоненти, що дозволить комплексно формувати переконання здобувачів освіти.</li> </ul>
Формування здорових звичок із раннього віку	<ul style="list-style-type: none"> <li>– формування на основі здобутих знань навичок, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я – заходи підвищення фізичної активності та дотримання раціонального харчування в закладах освіти.</li> </ul>
Підтримка психічного здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> <li>– консультування з метою психологічної підтримки учнів і студентів, що сприяє зміцненню психічного здоров'я;</li> <li>– упровадження програм протидії булінгу, що позитивно впливає на психічне здоров'я дітей і молоді.</li> </ul>
Партнерство з багатьма та громадою	<ul style="list-style-type: none"> <li>– залучення батьків до програм громадського здоров'я, підвищення їхньої обізнаності та сприяння кращому догляду за дітьми;</li> <li>– співпраця закладів освіти з місцевими громадами у проведінні освітніх і профілактичних заходів.</li> </ul>
Моніторинг і оцінювання стану здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> <li>– збір даних про здоров'я учнів і студентів, що допоможе виявляти основні проблеми та розробляти ефективні програми;</li> <li>– проведення оцінки ефективності впроваджених програм та внесення коректив для їх покращення.</li> </ul>
Взаємодія з іншими секторами	<ul style="list-style-type: none"> <li>– співпраця з іншими секторами (охорона здоров'я, соціальні служби, правоохоронні органи) для забезпечення комплексного підходу до громадського здоров'я;</li> <li>– координація заходів між різними секторами, забезпечення узгодженості дій і ефективності програм.</li> </ul>
Підготовка майбутніх фахівців	<ul style="list-style-type: none"> <li>– підготовка фахівців із громадського здоров'я (бакалаврського, магістерського рівнів);</li> <li>– проведення курсів і програм підготовки для роботи у сфері громадського здоров'я для фахівців різних спеціальностей.</li> </ul>
Представники соціальних служб	
Комплексний підхід до вирішення соціальних проблем	<ul style="list-style-type: none"> <li>– інтеграція своїх послуг у сферу діяльності інших секторів, що дозволить комплексно вирішувати проблеми громадського здоров'я;</li> <li>– фахове й експертне консультування на основі досвіду роботи соціальних служб із вразливими групами населення, як-от люди з інвалідністю, бездомні, малозабезпечені сім'ї та літні люди.</li> </ul>

Продовження таблиці 1

Виявлення та реагування на соціальні детермінанти здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> <li>— допомога у виявленні соціальних детермінант, які впливають на здоров'я населення (бідність, безробіття, низький рівень освіти тощо);</li> <li>— участь у розробленні та впровадженні програм, спрямованих на подолання цих чинників і покращення здоров'я населення.</li> </ul>
Підтримка та консультування	<ul style="list-style-type: none"> <li>— надання консультацій та підтримки людям, які потребують допомоги, психосоціальної підтримки також;</li> <li>— допомога людям в отриманні доступу до необхідних ресурсів і послуг: медичної допомоги, житла, фінансової підтримки.</li> </ul>
Підвищення рівня обізнаності й освіти	<ul style="list-style-type: none"> <li>— проведення інформаційних кампаній з метою підвищення обізнаності про проблеми громадського здоров'я та надання інформації про доступні ресурси;</li> <li>— організація освітніх заходів для населення з метою підвищення рівня знань про здоровий спосіб життя та профілактику захворювань.</li> </ul>
Моніторинг і оцінювання ефективності	<ul style="list-style-type: none"> <li>— участь у моніторингу й оцінюванні ефективності програм громадського здоров'я, що дозволяє вчасно внести необхідні корективи;</li> <li>— допомога в оцінюванні потреб громади та визначенні пріоритетних напрямів для розроблення програм.</li> </ul>
Співпраця з іншими секторами	<ul style="list-style-type: none"> <li>— співпраця з медичними працівниками, освітніми установами, правоохоронними органами й іншими секторами для забезпечення комплексного підходу до громадського здоров'я;</li> <li>— координація дій між різними секторами, забезпечення узгодженості й ефективності заходів.</li> </ul>
Представники органів місцевого самоврядування та їхніх виконавчих органів	
Координація й управління ресурсами	<ul style="list-style-type: none"> <li>— координація використання фінансових, матеріальних і людських ресурсів для реалізації програм громадського здоров'я;</li> <li>— сприяння оптимізації ресурсів між різними відділами та забезпечення їх раціонального використання.</li> </ul>
Упровадження політик і регулювання	<ul style="list-style-type: none"> <li>— розроблення та впровадження політики та регуляції, які підтримують ініціативи громадського здоров'я;</li> <li>— забезпечення дотримання законодавства та місцевих нормативних актів, які сприяють покращенню здоров'я населення.</li> </ul>
Підтримка міжсекторальної співпраці	<ul style="list-style-type: none"> <li>— сприяння інтеграції дій між різними секторами, що дозволяє забезпечити комплексний підхід до вирішення проблем громадського здоров'я;</li> <li>— ініціювання та підтримка спільних проєктів відділів освіти, охорони здоров'я, соціальних служб та інших структур.</li> </ul>
Залучення фінансування та ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> <li>— забезпечення фінансування для реалізації програм громадського здоров'я коштом місцевих бюджетів, грантів та інших джерел;</li> <li>— залучення додаткових ресурсів і партнерів для підтримки програм, зокрема й бізнесу, неурядових організацій і міжнародних донорських організацій.</li> </ul>
Оцінка потреб громади та планування	<ul style="list-style-type: none"> <li>— проведення оцінки потреб громади, що допоможе визначити пріоритетні напрями для розроблення програм громадського здоров'я;</li> <li>— участь у стратегічному плануванні та розробленні довгострокових програм, які враховують специфічні потреби та ресурси громади.</li> </ul>
Підвищення обізнаності та комунікація	<ul style="list-style-type: none"> <li>— організація інформаційних кампаній і заходів для підвищення обізнаності населення про проблеми громадського здоров'я;</li> <li>— забезпечення ефективної комунікації між різними секторами та громадою, що сприяє кращому розумінню та підтримці програм.</li> </ul>
Моніторинг і оцінювання ефективності програм	<ul style="list-style-type: none"> <li>— проведення моніторингу реалізації програм і забезпечення їхньої відповідності встановленим цілям і показникам;</li> <li>— проведення оцінки ефективності програм та внесення необхідних коректив для їх покращення.</li> </ul>
Представники громадських організацій	
Глибоке розуміння потреб громади	<ul style="list-style-type: none"> <li>— формування потреб громади на основі глибокої обізнаності про проблеми місцевого населення, яка обритувана поглядом населення громади та високим рівнем довіри серед місцевих жителів, що сприяє кращому сприйняттю та підтримці програм.</li> </ul>
Залучення та мобілізація громади	<ul style="list-style-type: none"> <li>— залучення місцевого населення до участі у програмах громадського здоров'я, мобілізація волонтерів і активістів;</li> <li>— допомога у створенні місцевих ініціатив, спрямованих на покращення здоров'я та благополуччя громади.</li> </ul>
Адвокація та просування інтересів громади	<ul style="list-style-type: none"> <li>— участь в адвокації інтересів громади, вплив на політику та рішення, що стосуються громадського здоров'я;</li> <li>— участь у захисті прав та інтересів вразливих груп населення, сприяння більшій соціальній справедливості.</li> </ul>
Інновації та гнучкість	<ul style="list-style-type: none"> <li>— ініціація використання інноваційних підходів і практик, що можуть бути ефективно впроваджені у програми громадського здоров'я;</li> <li>— упровадження заходів швидкої адаптації до зміни умов і потреб громади, забезпечення оперативного реагування на нові виклики.</li> </ul>
Освітні й інформаційні кампанії	<ul style="list-style-type: none"> <li>— проведення інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення обізнаності населення щодо проблем громадського здоров'я;</li> <li>— організація освітніх заходів і тренінгів, спрямованих на підвищення рівня знань населення про здоровий спосіб життя та профілактику захворювань.</li> </ul>

Продовження таблиці 1

Доступ до додаткових ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> <li>– залучення додаткового фінансування через гранти, благодійні внески й інші джерела;</li> <li>– налагодження партнерських відносин з іншими організаціями, бізнесом і міжнародними установами для забезпечення додаткової підтримки програм.</li> </ul>
Моніторинг і оцінювання ефективності програм	<ul style="list-style-type: none"> <li>– проведення незалежного моніторингу й оцінювання програм громадського здоров'я для забезпечення об'єктивності та прозорості процесів;</li> <li>– забезпечення зворотного зв'язку від громади, що допомагає коригувати та покращувати програми.</li> </ul>
Представники підприємницького сектору різних форм власності, сектору бізнесу	<ul style="list-style-type: none"> <li>– надання фінансової підтримки для реалізації програм громадського здоров'я, забезпечення їхньої стійкості та розширення;</li> <li>– спонсорство окремих заходів та ініціатив, що сприяють покращенню здоров'я населення.</li> </ul>
Логістична та матеріальна/технологічна підтримка	<ul style="list-style-type: none"> <li>– надання логістичної та матеріальної підтримки (наприклад, транспорт для проведення заходів або приміщення для зустрічей і тренінгів);</li> <li>– забезпечення доступу до сучасних технологій і обладнання, що підвищить ефективність програм.</li> </ul>
Залучення робочої сили й експертизи	<ul style="list-style-type: none"> <li>– залучення своїх фахівців для надання консультацій і технічної допомоги в розробленні та впровадженні програм;</li> <li>– участь у волонтерських ініціативах, підтримка різних заходів і проєктів.</li> </ul>
Підтримка економічного благополуччя	<ul style="list-style-type: none"> <li>– сприяння економічному розвитку громади, що позитивно впливає на загальний рівень здоров'я населення;</li> <li>– створення нових робочих місць і підвищення рівня зайнятості, що сприяє покращенню соціально-економічного стану громади.</li> </ul>
Проведення освітніх і профілактичних заходів	<ul style="list-style-type: none"> <li>– організація освітніх заходів для своїх співробітників і місцевого населення, спрямованих на підвищення обізнаності про здоровий спосіб життя та профілактику захворювань;</li> <li>– упровадження програм корпоративного здоров'я, що передбачають профілактичні медичні обстеження, спортивні заходи, промоції здорового способу життя й інші активності.</li> </ul>
Соціальна відповідальність і репутація	<ul style="list-style-type: none"> <li>– участь у програмах громадського здоров'я, що підвищать репутацію компаній, демонструватиме їхню корпоративну соціальну відповідальність та залученість до життя громади, позитивний імідж серед населення та потенційних клієнтів.</li> </ul>
Партнерство та співпраця	<ul style="list-style-type: none"> <li>– допомога у встановленні нових партнерських відносин з іншими компаніями, організаціями та міжнародними установами для розширення можливостей для реалізації програм;</li> <li>– реалізація спільних проєктів, що підвищать ефективність програм громадського здоров'я через залучення додаткових ресурсів.</li> </ul>
Представники наукових і науково-дослідних установ	<ul style="list-style-type: none"> <li>– надання доступу до новітніх, актуальних досліджень і наукових знань, що є критично важливим для розроблення ефективних програм громадського здоров'я;</li> <li>– консультування робочих груп з питань епідеміології, медичної статистики, біомедицини, соціальної медицини, екологічної безпеки й інших напрямів.</li> </ul>
Аналіз та інтерпретація даних	<ul style="list-style-type: none"> <li>– забезпечення високоякісного аналізу даних, як-от збір, обробка й інтерпретація статистичних і епідеміологічних даних;</li> <li>– розроблення методології для оцінки ефективності програм та ініціатив громадського здоров'я.</li> </ul>
Розроблення інноваційних рішень	<ul style="list-style-type: none"> <li>– упровадження інноваційних підходів і технологій у програми громадського здоров'я для підвищення їхньої ефективності й актуальності;</li> <li>– допомога в розробленні нових методів профілактики, діагностики та лікування, що базуються на наукових дослідженнях.</li> </ul>
Підвищення кваліфікації та навчання	<ul style="list-style-type: none"> <li>– організація тренінгів і семінарів для підвищення кваліфікації учасників робочих груп, зокрема й медичних працівників, соціальних працівників та інших фахівців;</li> <li>– надання консультацій і експертної підтримки з питань, що стосуються здоров'я громади.</li> </ul>
Партнерство та гранти	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ініціювання й участь у спільних дослідницьких проєктах з іншими учасниками робочих груп;</li> <li>– залучення грантів та інших джерел фінансування для підтримки програм громадського здоров'я.</li> </ul>
Стандартизація та доказова база	<ul style="list-style-type: none"> <li>– розроблення стандартів і керівних принципів для програм громадського здоров'я, базуючись на доказах і наукових дослідженнях;</li> <li>– забезпечення збору доказової бази для розроблення та впровадження ефективних програм.</li> </ul>
Представники правоохоронних органів	

Продовження таблиці 1

Безпека та здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> <li>— гарантування безпеки, яка є невід'ємною складовою частиною громадського здоров'я (наприклад, зменшення рівня злочинності, насильства, ДПП позитивно впливає на психічне та фізичне здоров'я мешканців громади).</li> <li>— допомога в координації дій під час надзвичайних ситуацій, як-от епідемії, природні катастрофи чи техногенні аварії, що забезпечить швидке й ефективне реагування на загрози здоров'ю.</li> <li>— співпраця із соціальними службами й іншими учасниками робочих груп для підтримки вразливих груп населення, як-от бездомні, жертви насильства, люди з наркотичною чи алкогольною залежністю.</li> <li>— надання важливої інформації про соціально-демографічну ситуацію, рівень злочинності й інші дані, які є необхідними для розроблення ефективних програм громадського здоров'я.</li> <li>— участь в освітніх і профілактичних програмах, спрямованих на підвищення обізнаності населення про ризики для здоров'я та способи їх зменшення;</li> <li>— проведення освітніх заходів з питань збереження здоров'я для представників правоохоронних органів.</li> </ul>
Засоби масової інформації	
Поширення інформації	<ul style="list-style-type: none"> <li>— поширення інформації про програми громадського здоров'я;</li> <li>— проведення інформаційних кампаній щодо підвищення обізнаності населення з питань збереження та зміцнення здоров'я.</li> </ul>
Освітні кампанії	<ul style="list-style-type: none"> <li>— проведення ефективних освітніх кампаній, які сприяють зміні поведінки населення, підвищенню рівня знань про профілактику захворювань і здоровий спосіб життя.</li> </ul>
Прозорість і підзвітність	<ul style="list-style-type: none"> <li>— забезпечення прозорості діяльності робочих груп і підзвітності перед громадою, що допомагає забезпечити довіру та підтримку з боку населення.</li> </ul>
Вплив на громадську думку	<ul style="list-style-type: none"> <li>— формування громадської думки, створення позитивного іміджу програм громадського здоров'я та залучення громадськості до їх підтримки.</li> </ul>
Оперативна комунікація	<ul style="list-style-type: none"> <li>— організація інформаційно-комунікаційної мережі під час надзвичайних ситуацій, зокрема спалахів інфекційних захворювань або природних катастроф.</li> </ul>
Залучення громадськості	<ul style="list-style-type: none"> <li>— допомога в залученні громадськості до участі у програмах громадського здоров'я, наприклад через організацію громадських слухань, опитувань або інших заходів.</li> </ul>
Представники релігійних конфесій громади	
Довіра та вплив у громаді	<ul style="list-style-type: none"> <li>— формування кращого сприйняття та підтримки програм громадського здоров'я через високий рівень довіри до релігійних лідерів серед членів своєї громади;</li> <li>— формування переконань членів громади щодо здорового способу життя та дотримання рекомендацій щодо охорони здоров'я.</li> </ul>
Підтримка моральних і етичних аспектів	<ul style="list-style-type: none"> <li>— надання моральної та духовної підтримки людям, особливо в часи криз і важких життєвих обставин;</li> <li>— допомога у вирішенні етичних питань, що виникають у програмах громадського здоров'я, сприяння створенню етичних стандартів і норм.</li> </ul>
Поширення інформації	<ul style="list-style-type: none"> <li>— використання своїх каналів комунікації для поширення інформації про програми громадського здоров'я, підвищення обізнаності населення;</li> <li>— включення важливих питань громадського здоров'я у свої проповіді й інші релігійні заходи, сприяння підвищенню обізнаності та зміні поведінки.</li> </ul>
Підтримка вразливих груп населення	<ul style="list-style-type: none"> <li>— надання соціальної допомоги вразливим групам населення (особам із низьким рівнем доходів, бездомним, людям з інвалідністю);</li> <li>— надання духовної та психосоціальної підтримки людям, що переживають стрес, депресію або інші психічні, психологічні проблеми.</li> </ul>
Підвищення соціальної згуртованості	<ul style="list-style-type: none"> <li>— сприяння підвищенню соціальної згуртованості та взаємодопомоги серед членів громади, що є важливим для успішної реалізації програм громадського здоров'я;</li> <li>— ініціювання населення громади для підтримки людей у важких ситуаціях, сприяння їхньому швидшому відновленню.</li> </ul>

4. Myroniuk IS, Bilak-Lukianchuk VI, Slabkyi HO, Beliaiev VD. Metodolohiia stratehichnoho planuvannya zberezhenia zdorovia naselennia terytorialnoi hromady [Methodology of the strategic planning for the preservation of the health of the population of the territorial community]. *Ukraina. Zdorovia natsii*. 2024; 1 (75): 141–144 [In Ukrainian].

5. Petrova IO. Dokumentatsiine zabezpechennia diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Documentation of local government activities in Ukraine: current status and development prospects]: dys. na здобuttia nauk. stupenia kand.istor.nauk: spets. 07.00.10 “Dokumentoznavstvo, arkhivoznavstvo”. K.: [b.v.], 2008; 192 s. [In Ukrainian].

6. Metodyka formuvannia mistsevykh tsilovykh prohram, v t.ch. systema indyikatoriv rezultatu mistsevykh tsilovykh prohram [Methodology of forming local target programs, including system of indicators of forming local target programs, including system of indicators of results of resultsof local target programs]. NUO “Suchasnyi Format”, Proiekt USAID “Pidvyshchennia efektyvnosti roboty i pidzvitnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia” (“HOVERLA”). Zhytomyr, 2024. 68 s. [In Ukrainian].

**Мета:** визначити й описати базові підходи до формування міжсекторальних робочих груп розроблення та впровадження програм громадського здоров'я на рівні територіальних громад для забезпечення умов їх потенційного ефективного функціонування

**Матеріали та методи.** У процесі виконання дослідження використано такі методи: бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу, системного підходу й аналізу, контент-аналізу. Матеріалами дослідження виступили законодавчі акти та нормативно-правові акти України, типові форми організаційно-правових, розпорядчих і методичних документів.

**Результати.** Сформовано уніфікований орієнтовний перелік інституцій, представники яких можуть бути залучені до участі у функціонуванні міжсекторальних робочих груп розроблення та впровадження програм громадського здоров'я на рівні територіальних громад. Визначено можливі ролі, функції та завдання запропонованого переліку ймовірних партнерів реалізації програми, які допоможуть визначити потенційних цільових учасників робочої групи розроблення та впровадження таких програм.

**Висновки.** Запропоновані підходи до формування міжсекторальних робочих груп розроблення та впровадження програм громадського здоров'я на рівні територіальних громад допоможуть органам місцевого самоврядування або членам ініціативної групи забезпечити раціональне використання кадрових ресурсів територіальної громади для розроблення та впровадження місцевих програм в охороні здоров'я населення та соціальній сфері.

**Ключові слова:** громадське здоров'я, територіальні громади, міжсекторальні робочі групи, місцеві програми.

**Purpose:** Identify and describe basic approaches to the formation of intersectoral working groups for the development and implementation of public health programs at the level of territorial communities to ensure the conditions for their potential effective functioning

**Materials and methods.** The following methods were used in the course of the research: bibliosemantic, structural and logical analysis, systematic approach and analysis, content analysis. The research materials were legislative acts and regulations of Ukraine, standard forms of organizational, legal, administrative and methodological documents.

**Results.** A unified indicative list of institutions whose representatives can be involved in the functioning of intersectoral working groups for the development and implementation of public health programs at the level of territorial communities has been formed. Possible roles, functions and tasks of the proposed list of possible program implementation partners have been identified, which will help to identify potential target participants in the working group for the development and implementation of such programs.

**Conclusions.** The proposed approaches to the formation of intersectoral working groups for the development and implementation of public health programs at the level of territorial communities will help local governments or members of the initiative group to ensure the rational use of human resources of the territorial community for the development and implementation of local programs in public health and social services.

**Key words:** public health, territorial communities, intersectoral working groups, local programs.

**Конфлікт інтересів:** відсутній.

**Conflict of interest:** absent.

### Відомості про авторів

**Гуцол Іванна Ярославівна** – аспірантка освітньо-наукової програми «Громадське здоров'я» ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; вул. Митна, 29, м. Ужгород, Україна, 88000.  
ivanna.hutsol@uzhnu.edu.ua, ORCID ID 0000-0001-7263-8319

**Миرونюк Іван Святославович** – доктор медичних наук, професор, проректор із наукової роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет», заступник голови правління ГО «Всеукраїнська асоціація фахівців із громадського здоров'я»; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000.  
ivan.myronyuk@uzhnu.edu.ua, ORCID ID 0000-0003-4203-4447

**Брич Валерія Володимирівна** – доктор медичних наук, доцент, професор кафедри наук про здоров'я ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; вул. Митна, 29, м. Ужгород, Україна, 88000.  
valeria.bruch@uzhnu.edu.ua, ORCID ID 0000-0003-3741-6002

*Стаття надійшла до редакції 15.08.2024*

*Дата першого рішення 19.08.2024*

*Стаття подана до друку 12.09.2024*